

Årsrapport 2023

Gemensam måltidsnämnd

Årsrapport från förvaltningschef

Avser nämnd: **Gemensam måltidsnämnd**

Daterat: **2024-02-01**

Händelser av väsentlig betydelse

Betydande avtal och regelförändringar under året

Livsmedelspriser

Situationen i Ukraina, höjda räntor och svag krona har under året fortsatt att driva på prisökningar för drivmedel, foder och konstgödsel. Landets jordbruk är under stor press. Det har gett effekter på vår lokala och svenska livsmedelsförsörjning men även ökade kostnader för importerade råvaror. Under året har upphandlad grossist genomfört prishöjningar på verksamhetens livsmedelsavtal, vilket har lett till ökade livsmedelskostnader om ca 9,5 %. Ökningarna har delvis varit förväntade, men i budget fanns en förhoppning om en avmattning av livsmedelspriser i takt med dämpad inflation mot slutet av året. Fortsatta höga livsmedelskostnader har därför belastat resultatet mer än väntat men minskade livsmedelsinköp till regionen på grund av ombyggnationer, smarta inköp och minskat svinn gör att livsmedelskostnaderna följer budget.

11-timmarsvilan

Skärpning av EU-direktivet och arbetstidsregler med 11-timmarsvilan som trädde i kraft 1 oktober påverkar personalplaneringen på Aromköket, främst gällande helger. Förändringen har även medfört ökad arbetsbelastning för verksamheten utifrån schemaläggning.

Övriga viktiga händelser under året

Översikt över verksamhetens utveckling

Under perioden har verksamheten bedrivits enligt reglemente, samarbetsavtal, mål och beslutad uppdragsplan. Uppdraget är att ge professionell och effektiv support till kommunens och regionens verksamheter vad gäller mat, måltider och livsmedelsupphandling så att de kan utföra sina huvuduppgifter.

Verksamhetens kultur

Det viktiga arbetet med verksamhetens kultur har pågått under året och samtliga medarbetare är delaktiga i arbetet med att ta fram aktiviteter utifrån Aromkökets förutsättningar. Verksamheten strävar efter att utveckla en kultur som bygger på dialog och feedback, dvs ett arbetssätt som utgår från de behov som kommer fram i mötet mellan medarbetare, kunder och gäster och där det finns öppenhet för att lära av varandra. Alla i organisationen har ambitionen att förstå de dilemman, målkonflikter och problem som kan finnas i vardagen ute hos våra kunder. För att nå målen ska verksamheten genomsyras av kommunens etiska principer, ledningsfilosofi och måltidsavdelningens uppdrag.

Kompetensförsörjning

Verksamheten har under året haft stora utmaningar kring kompetensförsörjningen då det är stor brist på kockar. Detta har inneburit att verksamheten på Arom kök själv har utbildat och validerat medarbetare för att klara verksamheten på kort och lång sikt. Dessa insatser har inneburit högre personalkostnader än budgeterat och har bidragit till verksamhetens underskott med ca 2 mnkr.

Projektet med "utökade provningsplatser" pågår och under året har verksamheten tillsammans med övriga måltidsavdelningen tagit emot totalt 27 personer från Ukraina till verksamheternas kök. Av dessa 27 har 13 fått tillsvidareanställning som måltidspersonal och restaurangbiträde. Det här är en viktig del i att måltidsavdelningen ska klara kompetensförsörjningen framgent. För att kunna utbilda nya medarbetare har det tagits fram en kompetens-trappa för olika arbetsuppgifter, där kommer verksamheten att kunna validera medarbetare till exempelvis måltidspersonal, restaurangbiträde eller kock.

Ny måltidsstrategi för region Västerbotten

Regionstyrelsen har under året gett regiondirektören i uppdrag att ta fram förslag på en länsövergripande strategi för måltidsdistribution med tyngdpunkt på patientperspektivet och måltidsmodellen. Strategin ska harmonisera med Livsmedelsverkets nya riktlinjer samt syfta till att uppnå en effektiv, hållbar och robust måltidshantering för Region Västerbotten.

Två alternativ som utreds är varm mat i kantin samt kylda en-portionsrätter med ett brett sortiment.

Utifrån de fakta och analyser som så här långt arbetats fram är rekommendationen att produktionsmetod kylda en-portionsrätter i ett brett sortiment föreslås som måltidsstrategi i Region Västerbotten. Kylda en-portionsrätter i ett brett sortiment stöds av patienternas upplevelser och behov, livsmedelsverkets riktlinje från 2020, måltidsmodellen samt MSB:s riktlinjer gällande robusthet. Erfarenheter från andra regioner verifierar att denna måltidsstrategi är hållbar och effektiv på lång sikt.

Det har tillkommit två ytterligare utredningsuppdrag från Regionstyrelsen inför beslut:

1. Vart ska maten produceras förutom i Umeå och hur ska det gå till?
2. Personalmaten i Lycksele och Skellefteå – hur säkra den?

Beslut väntas under våren 2024 i Regionstyrelsen, utifrån vad regionstyrelsen fattar för beslut kommer detta att påverka den gemensamma måltidsnämndens verksamhet.

Väsentliga privata utförare

Inget att notera.

Framtida utveckling (utmaningar och möjligheter)

I ett växande Skellefteå är det stor utmaning med kompetensförsörjningen. Det är väldigt svårt att rekrytera erfarna eller utbildade kockar då det är en stor brist på marknaden. Detta innebär att Arom och måltidsverksamheten inte kan bemanna alla små enheter utan måste göra utskick av mat.

Enligt kommunens styrprinciper får måltidspriserna endast justeras utifrån prishöjningar på livsmedel. Detta är inte hållbart på sikt då löner ökar varje år och PO-pålägget höjdes kraftigt 2023. De senaste åren har det även skett kraftiga prisökningar gällande övriga kostnader som till exempel engångsförpackningar och annat material till verksamheten. Nämnden kommer i sin uppdragsplan inför 2025 att begära förändring av förutsättningarna för verksamheten.

Beslut kring regionens måltidsstrategi kan komma att påverka Skellefteå kommun som i dagsläget förfogar över produktionsköket på Skellefteå lasarett, Arom kök. Köket levererar mat både till lasarettet och till Socialförvaltningen (både kall och varm mat). Fördelningen mellan kommunen och regionen är 80/20. Nu när regionen aviserat att man vill göra förändringar (inga formella beslut är ännu fattade). En förändring skulle kunna innebära att kommunen står inför ett stort behov av nya lokaler eller förändrade kostnader ifall matproduktion blir kvar på Arom kök, utan att kostnader kan delas med regionen.

Redogör för nämndens arbete med/utifrån

Strategin för barn och ungas inflytande och delaktighet (KF 2015-05-12 § 150)

Arbetet har genomförts tillsammans med nämnden för support och lokaler. Samordnare för nationella minoriteter fortsätter i samarbete med Utbildning och arbetsmarknad utveckla metoder för att främja och skapa förutsättningar för barn och ungas delaktighet och inflytande i frågor som berör dem. Under 2023 har dialogmöten genomförts med barn och unga tillhörande nationella minoriteter. Resultat från dessa dialogmöten återkopplas kontinuerligt till barn och unga som deltagit i dialogmöten och till kommunens samråd med nationella minoriteter där företrädare från kommunstyrelsen är med. Vidare sker återkoppling till kommunledningskontoret och berörda förvaltningar och verksamheter.

Dialogmöten har skett bland annat utifrån frågeställningen hur man upplever kommunens verksamheter och vilka förbättringsförslag och önskemål som finns. Där har viktiga synpunkter lyfts fram som berörda verksamheter (kultur och fritidsverksamhet, grundskola, kulturskola mfl) fått ta del av och arbetet med att utveckla verksamheter utifrån de inkomna synpunkterna pågår. Det pågår också arbete med barn och unga gällande utformning av lekplatser med samiskt och finskt tema.

Vid tidigare dialog med barn och unga har också en del synpunkter om kommunens verksamheter framkommit med koppling till den nationella strategin om romsk inkludering och Barnkonventionens artiklar 6, 28 och 30 som slår fast barns rätt till utbildning och utveckling. Under 2023 anställde UTB en samhällsvägleddare med romsk kulturkompetens då kommunen beviljats statsbidrag av Länsstyrelsen i Stockholm till detta. SLK fortsätter att stödja samhällsvägledarens arbete och rapporterar utvecklingsinsatserna som sker inom ramen för projektet till kommunens samråd med nationella minoriteter.

Barnombudsmannen har under 2023 publicerat resultat av sitt regeringsuppdrag gällande barn och ungas inflytande i form av en rapport, "Kartläggning av barns och ungas erfarenheter av delaktighet och inflytande i minoritetspolitiken". I denna kartläggning lyfts Skellefteå kommuns arbete med samråd med barn och unga tillhörande nationella minoriteter som ett lärande exempel. Vidare har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) beviljat kommunen projektmedel till att fortsätta utveckla metodik för samråd med barn och unga tillhörande nationella minoriteterna. Projektet drivs nu av UTB med stöd från Support och lokaler.

Vidare har SLK deltagit i att ta fram en webbutbildning för kommunens medarbetare med fokus på barns delaktighet och inflytande. Barn och unga har getts möjlighet att påverka utbildningens innehåll och lyfta exempel från verksamheter som är viktiga för dem. Utbildningen publiceras under 2024 och är en del av arbetet som drivs av kommunens barnrättsgrupp.

Under 2023 har SLK tillsammans med UTB och Kultur- och fritid etablerat en styrgrupp för frågor gällande nationella minoriteter och barns språkliga och kulturella rättigheter, och rätt till delaktighet och inflytande. Syftet med styrgruppen är att säkerställa att Barnkonventionens artiklar och minoritetslagens intentioner implementeras i verksamheter. Inom ramen för styrgruppens arbete har det framkommit att det finns behov av att skapa rutiner hos kommunens förvaltningar som säkerställer att barn och unga tillhörande nationella ges möjlighet till samråd inför beslut som kan komma påverka dem. Detta utifrån lagen (2009:724, §5a) om nationella minoriteter och minoritetsspråk bestämmelser gällande barn och ungas rätt till delaktighet och inflytande, och kommunens skyldighet att anpassa metoderna för detta så att barn och unga

har möjlighet att delta. Vi har också från SLK varit med i utformningen av UNG åSikt! (kommunikatör) och även skickat med en fråga från SLK som har gått ut till Skellefteå kommuns grundskolor och gymnasieskolor om vilka kontaktvägar de önskar till kommunen. Svaren från skolorna kommer att återkopplas under 2024. Valkansliet har också beviljats EU-medel för att göra riktade kommunikationsinsatser till unga förstagångsväljare i EU-valet 2024. Det planeras att ta fram filmer samt ha valambassadörer som riktar sig till målgruppen för att informera om att det är EU-val och hur man gör för att rösta.

Verksamhetsmätt (volym och omfattning)

Verksamhetsmätt	Utfall 2023	Utfall 2022	Utfall 2021	Utfall 2020
Andel närproducerat livsmedel (i kronor)	20%	22%	20,5%	22,7%
Andel svenska livsmedel (i kronor) Ursprungsland Sverige	64%	69%	69%	61%

Kommentarer verksamhetsmätt

Verksamheten har måluppfyllelse med mer 20 % närproducerat inklusive eget bageri och mer än 64 % svenska livsmedel (ursprungsland) i kronor räknat.

Uppföljning av inriktningar

Nämndens uppföljning av KFs inriktningar 2023

Inriktning	Motivering
Begränsad klimatpåverkan	Handlar om att bidra till hållbar livsmedelshantering genom att hantera olikheter, minska svinn och öka andelen hållbara råvaror. Skapa och ge förutsättningar för delaktighet inom livsmedelsupphandlingsområdet för att bidra till näringslivsperspektiv vad gäller närproducerat och klimatområdet.

UTVÄRDERING AV ÅRET OCH ANALYS AV INSATSER KOPPLADE TILL INRIKTNING

Begränsad klimatpåverkan

Prioriterade aktiviteter har genomförts och visar på en förflyttning i rätt riktning: Inom minskad klimatpåverkan kan vi följa utvecklingen med stöd av nyckeltal. Inom upphandlingsområdet sker ett utökat samarbete med inköp och kommunledningskontoret, bland annat sker ett arbete med uppdateringar av policy och riktlinjer.

Prioriterade aktiviteter 2023

Kommentar

KF Nämndens mål Begränsad klimatpåverkan	Öka eller bibehålla en hög andel närproducerade och svenska råvaror. Jobba med att undersöka sortimentet kontra pris/kvalitet hos grossist. Kan verksamheten hitta bra produkter som är närproducerade/svenska för en likvärdig kostnad som sitt "vanliga sortiment som man beställer". Anpassa sortimentet så att verksamheten har råd att köpa lokala produkter i så stor utsträckning som möjligt.
--	---

KF Nämndens mål Begränsad klimatpåverkan	Minska svinn i köket
KF Nämndens mål Begränsad klimatpåverkan	Innovativa upphandlingar (mer hållbara måltider). Verksamheten ska tillsammans med Support och lokaler och inköp göra små upphandlingar som ökar samarbetet mellan kommunen och lokala producenter.
Verksamhets mål Dialoger med gäst/kund för att utveckla matsedeln och måltidsmiljön.	Aromköket arbetar utifrån sina förutsättningar med aktiviteter för att utveckla dialogen med våra gäster. Syftet är att verksamhetsutvecklingen ska ske tillsammans med matgästen att skapa nöjda och mätta matgäster.
Verksamhets mål Tidigt samordnade insatser. Kompetensförsörjning	Projektet med "utökade provningsplatser" pågått och under året har verksamheten tagit emot tre personer från Ukraina till Aromköket. Det här är en viktig del i att måltidsavdelningen ska klara kompetensförsörjningen framgent.

INDIKATORER KOPPLADE TILL INRIKTNING – UTFALL 2023

Indikator	Status Förflyttning sker i önskad riktning (Ja/Nej/Delvis)	Kommentar
Andel närproducerade och svenska råvaror (begränsad klimatpåverkan)	Ja	Verksamheten har som mål att utfallet av inköpta livsmedel under 2023 är mer än 20% närproducerat (inklusive bageri) och mer än 60% svenska livsmedel (ursprungsland) i kronor räknat. Resultatet är 20% närproducerat och 64% svenska livsmedel.
Minska kökssvinn	Ja	Varje dag utvärderas recept på maten som lagas av kostekonom detta har bidragit till minskat kökssvinn i verksamheten.
Innovativa upphandlingar (mer hållbara måltider)	Ja	Verksamheten har tillsammans med Support och lokaler varit delaktiga till att skapa lokala avtal med producenter av potatis, bär, kött och renkött.
Dialoger med gäst/kund för att utveckla matsedeln i köken och måltidsmiljön.	Ja	Aromköket har i uppdrag att utifrån sina förutsättningar arbeta med aktiviteter för att utveckla dialogen med våra gäster. Under året har köket gjort besök och fört dialog med gäster och medarbetare på sex vård- och omsorgsboenden. Under besöken lagade Aroms kokkar mat ute på muurikka vilket var uppskattat av alla.
Tidigt samordnade insatser. Kompetensförsörjning	Ja	Projektet med "utökade provningsplatser" pågår och under året har måltidsavdelningen erbjudit 13 personer anställning som måltidspersonal och restaurangbiträde. En har fått anställning på AROM

Ekonomisk uppföljning, totalt

Driftredovisning

Driftredovisning, mnkr	2023	2022
Kommunbidrag (+)	1,0	4,3

Särskilda statsbidrag (+)	0,0	0,0
Övriga intäkter (+)	47,4	44,4
Summa intäkter	48,5	48,7
Kostnader för arbetskraft (-)	-20,3	-18,6
Lokalkostnader (-)	-5,1	-4,8
Övriga kostnader (-)	-25,6	-24,2
Avskrivningar (-)	0,0	0,0
Finansiella poster (-)	0,0	0,0
Summa kostnader	-50,9	-47,7
Resultat	-2,4	1,0

Vilka är de huvudsakliga orsakerna till eventuell budgetavvikelse och vad skiljer årets intäkter och kostnader jämfört med samma period föregående år?

Nämnden har för 2023 ett kommunbidrag (tidigare budgettram) på 0,1 mnkr för den politiska verksamheten. Nämnden erhåller även 0,9 mnkr i resultatöverföring från 2022, vilket sammantaget ger ett kommunbidrag på 1,0 mnkr 2023. I övrigt finansieras verksamheten via intäkter från kommun och region.

Övriga Intäkter har ökat med ca 3 mnkr men det är något lägre än budgeterat. Detta beror främst på minskad försäljning till regionen under sjukhusets ombyggnation.

Arom kök själv har utbildat och validerat medarbetare för att klara verksamheten på kort och lång sikt. Dessa insatser har inneburit högre personalkostnader än budgeterat och har bidragit till verksamhetens underskott med ca 2 mnkr.

Övriga kostnader är något lägre än budgeterat vilket är tack vare att livsmedelskostnaderna blivit något lägre än budget. Övriga kostnader jämfört med 2022 har däremot ökat vilket är en följd av den stora inflationen i Sverige som gett ökade kostnader.

Orsaken till årets underskott är därmed något lägre intäkter än budgeterat men framför allt högre kostnader för arbetskraft.

Resultatöverföring 2023

Resterande budget från kommunfullmäktige, per anslagsnivå	Kvarvarande budget per anslagsnivå, exkl projekt	Äskad resultatöverföring	Ev kommentar
Gemensam måltidsnämnd	0,1	0,0	
Måltidsverksamhet	-2,5	-0,5	Nämnden begär att kommunens del av underskottet täcks i samband med bokslut
Summa avvikelse/äskad resultatöverföring	-2,4	-0,5	

Kommentar till hantering av underskottet:

Nämnden begär att kommunens del (80 %) av underskottet täcks i samband med bokslutet och att Region Västerbotten täcker sin del (20 %) av underskottet enligt reglemente och samverkansavtal.